

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке из-плаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главан уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампања се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
ВРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НА ГРОБУ КРЕКА

Смрт великог и заслужног југословенског политичара д-ра Ивана Ев. Крека, створила је прилику за велике манифестације народног јединства у крајевима где живи наш потлачени троимени народ. Нарочито је словеначка штампа дала пуног израза својој идеји о народноме јединству.

«Словенац» у броју од 9. окт. пише ово:

«Идеју независне Пољске засадио је у свако пољско срце гениј Хенриха Сенкијевића, идеју слободне и уједињене југословенске државе, гениј нашег титана душе и срца др. Крека. Оба је позвао Бог к себи пре остварења њиховог идеала. Др. Креково срце не куца више. Нашло је мира.

«Др. Крек је умро, али југословенску идеју неће нико више угушити.»

«Словенски Народ» (9-X) пише:

«Као свету поруку је оставио др. Крек свима нашим људима који су добре воље, заповест: Будите сложни у раду за народну будућност, будите неуморни у тежњи за уједињењем, будите непоколебливи у вери да ће доћи дан ослобођења и слободе.»

«Словенац» (13.-X.) пише: «Последњи говор политички, лабудову песму говорио је у позоришту у Сплету на општем збору далматинског »Задружног Савеза.« »Родство је велеиздаја — и не слобода — велеиздајник је онај који је против ослобођења нашег народа» тако је узвикнуо крај мора, нашег мора, браћи Хрватима као опроштај и вечну успомену.

«Словенски Народ» (13-X.) вели: »На последњем путу пратиће др. Крека изаборани изасланици Срба и Хрвата. Тако постаје спровод др. Крека права манифестација за ону велику идеју, за коју је покојник живео за идеју југословенског уједињења.»

«Словенски Народ» (15-X.) и «Словенец» (15-X) саопштавају говор др. Корошеца, који се у име Југословенског

Клуба, опростио са покојним др. Креком.

„Јасна и лепа је била твоја мисао, рекао је др. Корошец. Видео си да је наш југословенски народ у општем великом крвопролићу постао зрео да се ослободи, да створи своју сопствену, независну државу да одбаци са себе туђ јарам.

Ми чујемо твој глас из гроба, који нам налаже љубав, слогу и неуморан рад за нашу свету ствар. Тај твој тестамент прихваћамо овде пред целим народом.

У првом реду ми, твоји најужипријатељи из Југословенског Клуба, хоћемо да уложимо све своје снаге да се оствари твоја идеја југословенске државе. Срби, Хрвати и Словенци борићемо се заједнички за ту велику мисао.»

После др. Корошеца говорио је председник »Чешког Савеза.« Ф. Станек. Он је нагласио солидарност Чеха и Југословена у борби за слободу. »Са југословенским народом тугујемо и ми Чеси на овом прераном гробу. Али малакати нећемо. Он може мирно спавати са свешћу, да ћемо наставити његов рад и доказаћемо да смо зрели за постигнуће оних циљева, за којима је тежио његов дух.

»Хрватска Држава« доноси чланак посланика Спинчића, који вели: »Идеја уједињења и самосталности Словенаца, Хрвата и Срба сјединила је све словеначке, хрватске и српске посланике у један клуб, у коме је др. Крек играо знатну улогу, те је у њему нашла једног од најагилнијих пропагатора. Његовом смрћу губи југословенска идеја великог поборника, лично познатог по свим нашим земљама. Сама идеја остаје нетакнута.»

»Кажи домовини нека не очајава, нека не малакше! Идеја нашег уједињења ће победити, упркос свему и противу свега, јер — мора победити! Нема силе која би могла зауставити овај развој. Ви сви, који сте остали код

куће, који сте семе искрвављеног народа, мислите само једно: како ћете уједињени посветити све своје способности, сву своју љубав и све своје срце нашој југословенској држави за њен напредак, културу и благостање! Го нека буде ваш циљ садржина нашег живота и Бог нека вас благослови!»

ЛАЖНА АМНСТИЈА

Цирих. — У аустријском Парламенту, у буџетском одбору, посланик Зајц држао је јуче један веома важан и оштар говор. Нишао је на унутрашњу аустријску политику, која је толико несреће ванела аустријским народима. И ако је проглашена амнестија, ипак се још налази по тамницама много хиљада људи, незаконито осуђених од војних судова. Сви народи Аустрије теже једном циљу: да се казне сви они, који су за све неправде криви и да се ослободу све жртве.

Тако мисли седам народа и сваки део Немача у Аустрији. Данас тамо један веома мали број Немача мисли, да су завладали и тамнице темељ државе.

Мир у Аустрији није могућ све докле, док се не кође до уверења, да је сва држава постала залста уставна. Све народности боре се против владе због непрекидних неправда које им она чини.

После тога Зајц говори о Фридриху Адлеру и каже, да су хиљаде грађана мишљени, да би он био ослобођен сваке кривце, да му је судила порота. Ово мишљење може бити оправдано или не, али нам се намеће једно питање: зашто Адлер није био изведен пред редован суд. Исто ово питање постављају милиони грађана за стотине и стотине људи неправедно осуђених.

КАТОЛИЦИ У БОСНИ

»Хрватски Дневник« из Сарајева доноси ову резолуцију, коју је потписало више најугледнијих лица из Сарајева са редовним свештеничким редом, којима је додато још 26 свештеника из Босне и Херцеговине.

Потписани Хрвати изјављују:

1. Да се они слажу са декларацијом југословенског клуба у Бечу од 17. маја 1917, за унију свих Словенаца, Срба и Хрвата;

2. Да траже потпуну и општу амнестију за све политичке кривце;

3. Да траже рестаурацију свих уставних слобода и сазив Босанског Сабора;

4. Да одобравају интерпелације посланика Корошеца из Беча и Хрељановића у Загребачком Сабору, потврђујући да ове интерпелације престављају верну, и ако непотпуну, слику о стварној ситуацији наше земље. С обзиром на жалостан положај, у коме се налази Босна, где се врше велике реквизиције, ми узнемирено гледамо на мрачну будућност њеног народа.

ЕНГЛЕЗИ И ФРАНЦИЗИ

Париз. — Приликом Божића послали су г.г. Бонар Ло и Едвард Керзон своје поздраве француском народу.

Керзон је изјавио да нема чистијих симпатија од оних које везују оне, који су заједно патили у заједничком напору и заједничким жртвама. Енглези гаје пре-

ма Французима велико дивљење и љубав, као браћа која су пролила крв једни за друге у одбрани слободе од варварских освајача.

«Чврсто уверен да ће 1918 донети трајан мир, основан на потпуној победи нашег оружја, одајем част херојској француској војсци и са поштовањем поздрављам славну заставу Француске Републике.»

ПОСЛЕДИЦЕ ГЛАДИ

Цирих. — У Бечу је одржана конференција бечких лекара под председништвом др. Вајскирхнера. На конференцији утврђено је статистичким подацима, да је за првих 10 месеца ове године умрло у Бечу 10.000 лица од туберкулозе.

Према томе број туберкулозних увећао се за сто од сто од 1914. године. Узрок оволиком оболевању лежи у рђавој исхрани становништва.

ДАЛМАЦИЈА

V

Папа Венеција, а Далмација се први пут враћа у коло своје браће. Први пут буди се народ и сазнаје да је један и у Далмацији и у Хрватској и Словенацкој, а народ под Турчином предосећа ово свето братимљење, док међутим већ се ослобађа Србија од гурског ропства.

У том моменту престаје као резон д'етр и Дубровачка Република и Мармон, Наполеонов генерал, као царски намесник Илирске поткраљевине, уједињује под своју управу Корушку, Штајерску, Крањску, Истру, Хрватску Славонију и Далмацију.

Историја прогута и Наполеона, али идеје француске револуције оставише дубок корен у народу.

Цела Илirsка поткраљевина паде као плен у руке Аустрије, која укиде то име и поцепала је на поједине провинције. Хрватска и Славонија враћају се својој старој уставу, у заједници са Мађарском, а Далмација са осталим провинцијама остаје експлоатационо земљиште аустријско.

Узалуд су хрватски политичари тражили присаједињење њеној Хрватској, као историјско право, узалуд је у старом хрватском уставу саставна део Хрватске и Далмација, као што се и бавови још од пронасти краљева народне крви увек изјављују: бан Хрватске, Славоније и Далмације.

Узалуд је народ у Далмацији преко својих представ-

ника то ивично тражио: узалуд је и сам аустријски цесар Франц Јосиф I, санкционисао набоду угарско-хрватску, то позитивним законом потврдио и узалуд се прикрусисају за краља Хрватске, Славоније и Далмације изрично заклекло на устав и свечано обећао, да ће вратити матеру земљу Далмацију и све земље, које су јој у историји и по уставу припале, — он је све то погазико.

Аустријски владар са Мађарима дели власт.

Хрватску и Слатонију у сенци вајног устава оставља на милост и немилост економској експлоатацији Мађара, а Далмацију задржа у својој власти, да је економски већ уништено сасвим дотуче, да је у том стању — по свој старој девизи: дивиде ет имперу присиља, да поклекне и да му се прода. Али свест народна није уминула, она је тек тада почела, да букти.

Узалуд је аустријска влада кушала да и даље подржава режим остао после Венеције и да народом управља преко ненародних људи и у језику талијанском, како би доцније мало по мало изнуреном народу лакше наметнула немачки језик и немачку управу, како би Далмацију претворила у немачку предстражу на Јадрану, народ је својом енергијом, и го и бос, рушило те вештачке куле туђинства и спољно лице Далмације, које је сваком странцу изгледало све друго него словенско, от-

крило се у правом светлу народном.

И данас је Далмација за савих тридесет година живом својом снагом, која је била сакривена у маси, постала у националном погледу највишим земљом на Словенском југу.

Покушала је маћеха Аустрија, да увече и немачки језик, и послала неколико култур-трегера у ову кршну земљу, али како је који дошао тако је и отишао својој кући.

Покушала је и задњи адут и послала је за Црског Намесника за провинцију Немца барона Хандела. И почео је овај, ка насилно проводи немачку политику, да уводи и у сама надлештва немачки језик. Али се деси једна несрећа по немачку културу. Овај је кугараш једног дана увредио сву Далмацију у неом националном осећању и њеној части, назвавши све Далматинце «свињама и људима без поштене речи».

Дуже се сва земља листом против њега.

Године 1906. у дворани Далматинског Сабора у име свих покрајинских народних посланика у њиховом присуству дуже се седе народни борац госпар Перо Чингирија и у име целе Далмације протестује против онакве увреде и додаје барону Ханделу у лице: «Наш народ не може да у својој средини трпи овога, који га вређа, па он долази од незнам кога, а поготово не трпи, да га вређа један туђинац, за то вапеће са туђином, доље Хандел».

Урнебесни пљесак и «доље» дочекаше саршетак ове оштре речи, а баран је Хандел као стена блед стајао непомачно на свом месту; али је и брзо изашао, а за њим нау тише дворану и народни посланици.

После кратког времена барона Хандела није више било у Далмацији. Отишао је, да се жали својим госп дарима и да им пребаци, зашто су га послали у ону «нехтрну» земљу.

А 1911 године Царским указом прогласује се Закон, да је у Далмацији једини службени језик у свим надлештвима, и свој управу у опште, само језик српско-хрватски.

ЗАОШТРЕН СУКОБ

Берн. — У аустријском парламенту председник владе Сајдлер изјавио је да је у споразуму са графом Чернином, министром спољних послова, решио да одбије предлог посланика Станека, који је тражио да представници народности под Аустријом узму учешћа у преговорима са Русијом.

СЕНЗАЦИЈА О КАЈЗЕРУ

Лондон. — 5. овог месеца изашао је у «Њујорк Трибин» резање једног интервјуа, који је 1908 године Вилијам Бејар Хале имао са Кајзером.

«Њујорк Трибин» каже да је овом приликом Кајзер про- рекао светски рат.

Говорио је врло оштро о немачким и осталим католицима. Напао је Енглеску, краља Едуарда и Јапанце, хвалио се да је увек у стању, да лако победи непријатеље, и заложно се, да ће ослободити земље прејана од неверника и опет је напао енглеско-јапански савез.

Али извештај о својим интервјуу није изашао услед предузетих мера од стране немачког Министарства Спољних Послова.

Други дан, то јест 6. децембра ове године, Фридрих Вилф бивши дописник «Делви Мелас» у Берлину, попуњава открића «Њујорк Трибин».

Он изјављује, да га је Хале у јулу 1908 посетио пошто је дошао од Кајзера Вилема.

Хале је нагло упао у Вилфову собу и сав узбуђен је викао: «Кајзер Вилем ми је рекао таквих ствари, које кад бих изнео у јавност, изазвали би и за 24 сата рат између Немачке и Енглеске». Хале је затим наставно, да је после ручка на царској јаhti «Хоенцолерн» Кајзер разговарао и шетао са њиме по палуби читава два сата.

Кад је Кајзер споменуо Енглеску постао је управо бесан грдећи своје «неверне» рођаке.

Кајзер је изјавио, да је Енглеска закључивши савез са Јапаном, продала белу расу хегемонији жутих људи Истока. Додао је да ће Енглеска заративши са Немачком доживети многа изненађења. Тако је, међу осталог, казао, да је Немачка брижљиво припремила једну велику револуцију у Индији, услед које ће Енглеска изгубити овај драгоцени бисер.

Вилф саопштава да је овај интервју Халеа са Кајзером био забрањен за јавност, јер су у оно време односи енглеско-немачки били нормални и исправни, али и зато што немачка војна странка није била приправна за рат против Велике Британије.

ИЗ РУСИЈЕ

Шведски социјалиста Брантинг у свом листу «Социјалдемократен» доноси чланак, у коме на најжешћи начин напада такозвану дипломатију «болшевика» која је отворена, за једне ствари а потпуно тајанствена за друге.

Брантинг пита, шта су максималисте учинили од својих обећања, да ће закључити мир непосредно са немачким народом, а преко и ван воље Кајзера Вилема.

Брантинг завршује чланак изјавом, да су болшевики већ доживели банкротство.

Дописник «Тајмс» у Штокхолму износи као доказ немачког увлачења, да тако рече, — у орта изацију «болшевика» то, што је Лењин, кад је требало извршити контролу над Руском Службеном Телеграфском Агенцијом наименовао као представнике у Штокхолму два журналиста и

то неког Дутмана, аустријанца и некога Пакета, Немца. Овај последњи је у исто време дописник и «Франкфуртер Цајтунга».

Ова двојица као дописници Руске Службене Агенције ступили су у везу са савезничким агенцијама и слали из Хапаранда телеграме, док се овај трик није открио.

Како пак Орловски као специјални изасланик Лењинов није признат од шведске владе, то он не може упућивати у Петроград шифроване депеше и мора с тога, да за своје извештаје шаље увек у Петроград дневне кураре, који су већином Немци, а увек Јевреји.

Немачки језик, који је од почетка рата био избачен, опет се одомаћно у Петрограду; често се по ресторанима чује немачки; тако и на улицама, а познате аустро-немачке личности опет су искреле у престоници, свакако с одобрењем Лењинове владе.

Париз. — Руска «Телеграфска Агенција» јавља, да је комесар за спољне послове, Троцки, посетио француског амбасадора г. Нуленса, кога је известио да су преговори отпочели у Брест Литовску. Троцки је уверавао француског амбасадора да Русија још увек тражи демократски мир без анексија и оштета, који би се оснивао на принципу народности. Ако Немачка одбије такав мир, Руси ће одмах прекинути преговоре.

Троцки је додао да ће Руси, у том случају, преговарати са немачким социјалистичким делегатима у Штокхолму, како би демократски мир био наметнут немачкој влади.

БРИГА О СЕБИ

Царих. — Званична «Норддјиче Алгемајне Цајтунг» објављује на првој страни један дугачак чланак, у коме каже, да се резултат аустро-немачке кампање у Италији могу сматрати као довољни. Аустро-немачке трупе немају никаква разлога да иду даље од фронта на Пјаве.

Главни штаб напушта мисао да заузме Венецију, како би се могао више посветити најважнијем, западном фронту.

САОПШТЕЊА

Главна пошта Врховне Команде, вршиће своје редовне послове од 16 овог месеца у баракама, постављеним на Марсовом Пољу.

ПОМЕН

Др. Јован Целнарж санитар. пуковник и син Мирослав — апотекар даваће у суботу 16. т. мџа у 9 и по часова пре подне у цркви Свет. Саве полугодишњи помени својој супрузи односно мајци Јелени. О томе извештавају своје пријатеље.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

На десној обали Мезе водила се артиљеријска борба на фронту северно од шуме Корнер. Потврђује се да је немачки напад у овој области био врло снажан.

После врло јаке артиљеријске припреме Немци су извршили два напада, која смо и шом ватром уништили за време друог покушаја немачки су се делови приближили нашим положајима, али су у живој борби одмах отерани. Број немачких лешина, осталих на разбојшту између обеју линија и на бодљикавим жицама, показују како су важни губици, које су претрпели Немци. Добили смо заробљеника. На осталом делу фронта повремена кановада.

Авијатика. 11 децембра оборили смо у ваздушној борби један немачки аероплан. Наши аероплани за бомбардовање бајили су 5000 килограма пројектила на станице и немачке логоре у Ретелу и Вузјеу.

Извештај од 23 сата. — У Аргоњи смо одбили један немачки испад.

На десној обали Мезе обе су артиљерије биле врло живе у области шуме Корнер — Безонво.

Северозападно од Безонво наше су батерије тукле немачке групе, док су се груписале, и отерале их, задавши им губатке.

На осталом делу фронта дан је проишо на миру.

Извештај Штаба Источне Војске. — Јутрос је британска авијатика успешно бомбардовала непријатељске логоре у Черништу.

Близу села Старовине наша артиљерија је ухватила под своју ватру нека непријатељска одељења, која су покушала да пређу реку Градешницу, и протерала.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Осим извесне артиљеријске активности северно од Сен Кантена, у близини Араса и Месине и источно од Ипраништа важно.

Фронт у Италији. — Од како су наше трупе заузеле један сектор на италијанском фронту, наше су патроле активне и наша је артиљерија извршила многобројна гађања. Наши су авијатичари такође били активни. Зима је врло јака.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПЕТРОГРАД. — Према новим обавештењима о сукобу између Троцког и амбасадора, изгледа да Троцки тврди да има доказа да је Америка помагала Каледина. Он вели да су амерички агенти Румунског Црвеног Крста покушали да један аутомобилски транспорт са оделом и намирницама упуте Калединовим трупама.

ПЕТРОГРАД. — Директор Међународне Трговачке Банке и директор Руске Азијске Банке узашени су под оптужбом да су стајали у вези са контрареволуционарима. Откривено је једно писмо о томе, које је писао генерал Алексјејев Миљукову, у коме се он моли да посредује код ових банака да добије 300.000 рубаља, које су намењене за помоћ официрским породицама из Корниловљевог покушаја.

БЕРН. — Према «Франкфуртер Цајтунг» немачки су делегати у Брест Литовску: Килман, генерал Хофман за војна питања, саветник Јохане за трговачка и политичка питања. Кригер за међународно право и многи други чиновници из министарства спољних послова, за питања економска и финансијска.

РИМ. — Италијанска граница опет је отворена на неограничено време. Влада је допустила да се извезе роба која је stigла у италијанска пристаништа а намењена је за Швајцарску, али под условом да се роба превезе швајцарским вагонима.

ПARIЗ. — Шољаци су тражили да узму учешћа у разговорима руско-немачким. — Берлинска влада још није одговорила о овој ствари.

ПARIЗ. Телеграфички из Њујорка да је Фронциска лађа, којом путује српска мисија са г. Весничем, stigла у једно америчко пристаниште.

МАЛИ ОГЛАСИ

«ЧАЧАК». — Гостиница и павиљона у улици Булгарактон, преко пута старе кафане «Флока», у близини и велике грчке поште. Чиста, укуса српска јела на маси, пеће добро, услуга примерна, цеве умерене.

Сви српски специјалитети: пикетије, пасуљ, кисео купус, српске пите. — Ресторатер, Тадија Драгуминовић. 13

Српско Трговачко Друштво Улица Александра Великог број 4, обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Препоручује нашим свету, да се користе услугама ове новчане установе за све своје послове. Врши на својој благајни размену свих новчаних монета по повољним дневним курсевима. 8-10

У недељу 17. децембра ове год. отворам гостиницу «ВОЈВОДИНА»

у Егнатијевој ул. бр. 282. друга трамвајска станица од Римске капије ка железничкој станици.

Умољавам поштовану публику за посету, а ја ћу се трудити да их услужим што бољим јелом и пићем као и раније.

Споштовањем
Ђура Јовановић
Росоманац
бив. гост. код «Колумбо»